

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/141/2022
Identifikačné číslo spisu: 7614220165
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Valentová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:7614220165.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martynty Valentovej a členov senátu JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Petra Brňáka, v spore žalobkyne Mgr. X. P., X. XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou VASIL & partners, s.r.o., Košice, Žižkova 4D, IČO: 47 240 482, proti žalovanej Mgr. O. X., M. XXX, zastúpenej PUCHALLA, SLÁVIK & partners, s.r.o., Košice, Thurzova 7, IČO: 36 860 930, o ochranu osobnosti, náhradu nemajetkovej ujmy a iné, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 1C/319/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10. marca 2022 sp. zn. 3Co/70/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 2. októbra 2020 č. k. 1C/319/2014 - 588 žalobu zamietol (výrok I.), žalovanej priznal plnú náhradu trov konania (výrok II.), štátu vo vzťahu k žalobkyňi priznal plnú náhradu trov konania (výrok III.), s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník (výrok IV.)

1.1. Súd prvej inštancie zistil, že žalobkyňa bola bývalou učiteľkou Základnej školy X., kde bola zamestnaná v období od 1.8.1994 do 31.10.2003. Žalovaná ako riaditeľka školy X. sa verejne vyjadrovala k osobe žalobkyne a to na viacerých miestach a prostredníctvom viacerých médií. Žalobkyňa sa tak domáhala v rámci ochrany osobnosti ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy voči žalovanej za jej výroky v článku zverejnenom v X. občasníku č. X,X/XXXX, v ktorom žalovaná ako riaditeľka školy uviedla že „ V médiách (Markíza, Plus jeden deň) bolo moje vyhlásenie veľmi krátke a strohé, v novinách označené úvodzovkami. Potvrdila som iba fakty, ktoré sa zakladajú na pravde, o čom existujú aj listinné dôkazy z prešetrovania zo strany rodičov. Na druhé mimoriadne zasadnutie Rady

školy 9.7.2012 bola prizvaná aj spomínaná učiteľka a riaditeľka školy, aby sa vyjadrili. Aj napriek tomu, že učiteľke sa pozvánka poslala doporučené poštou, na toto stretnutie sa nedostavila. A možno stačilo vtedy tak málo, ukázať trochu pokory a slušnou formou vysvetliť svoje správanie a ospravedlniť sa rodičom za svoje správanie k ich deťom..." V periodiku Plus jeden deň v článku s názvom „Najprv tresty potom masáž pŕs. Priväzovala učiteľka svojich tretiakov o stoličky?“, v ktorom je citácia žalovanej ako riaditeľky školy: „Keby to deti neboli potvrdili, tak by som sama neverila, že je také niečo možné“.

1.2. Po vykonanom dokazovaní dospel súd prvej inštancie k záveru, že žaloba nie je opodstatnená. Uviedol, že sa zaoberal existenciou miestneho, časového a vecného vzťahu žalovanej k plneniu jej úloh ako riaditeľky základnej školy a poukázal na to, že udalosti z roku 2012 popisali jednak reportáž Televízie Markíza a jednak článok v periodiku Plus jeden deň. Súd nemal preukázané, aby žalovaná iniciovala prácu novinárov k daným reportážam. V oboch týchto reportážach bola oslovená a vyjadrovala sa, avšak v pozícii riaditeľky školy, čo napokon žalobkyňa nespochybnila. Článok podpísaný žalovanou ako riaditeľkou školy v X. občasníku bol zverejnený v období publikovania reportáží Televízie Markíza a jednak článku v periodiku Plus jeden deň, pričom dátum publikovania v X. občasníku súdu zdokladovaný nebol. Podľa názoru súdu prvej inštancie, preto vyplýva časová následnosť zverejnenia vyhlásenia riaditeľky školy v miestnom periodiku po tom, čo došlo k celoslovenskej medializácii prípadu. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že podľa jeho názoru existoval verejný záujem na zverejnení tohto vyhlásenia v X. občasníku a spočíval v tom, že niektorí rodičia uvažovali o tom, že preložia deti na inú školu. Žalovaná ako riaditeľka školy neprekročila svoje kompetencie v zmysle § 24 zákona č. 596/2003 Z. z. Vyhlásenie urobila žalovaná v X. občasníku ako riaditeľka školy a nie ako fyzická osoba. Žalobkyňa žiadala súdnu ochranu v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka za výroky fyzickej osoby - žalovanej, ale reálne ich podľa názoru súdu prvej inštancie mala urobiť riaditeľka školy, t. j. štatutárny zástupca školy. Pre vedenie sporu na strane žalovanej tak podľa názoru súdu prvej inštancie chýbala vecná pasívna legitímácia. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobkyňou namietané informačné výroky žalovanej vo vzťahu k žalobkyňi nemožno priradiť k žalovanej účastníčke ako fyzickej osobe, ale ako k štatutárnemu zástupcovi školy, preto konštatoval nedostatok vecnej pasívnej legitímácie a v dôsledku toho žalobu ako nedôvodnú zamietol.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 10. marca 2022 sp. zn. 3Co/70/2021 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovaná je povinná ospravedlniť sa žalobkyňi uverejnením na vlastné náklady nasledujúceho textu v najbližšom vydaní X. občasníka a v najbližšom vydaní mesačníka O. spravodajca: „V X. občasníku X,X/XXXX, v reportáži Televízia Markíza zo dňa 20.3.2014 odvysielanej v relácii Prvé televízne noviny a Televízne noviny - hlavné správy s názvom „V obci na východe Slovenska sa učiteľka „mucinkovala“ s deväťročnými deťmi.“ A v článku „Najprv tresty potom masáž pŕs. Priväzovala učiteľka svojich tretiakov o stoličky?“ publikovanom dňa 22.3.2014 v Denníku Plus jeden deň som uviedla viaceré nepravdivé a pravdu skresľujúce údaje o tom, že učiteľka základnej školy sa mala nevhodne správať k deťom, malo dochádzať k masírovaniu, „mucinkovaniu,“ „ošahávaniu“ a ohmatávaniu v oblasti krku, pliec a pŕs a priväzovaním k stoličkám. O týchto obvineniach ma mali ako riaditeľku základnej školy informovať rodičia sťažnosťami na danú učiteľku. Deti mali uvádzané obvinenia potvrdiť. Všetky tieto tvrdenia sú nepravdivé a pravdu skresľujúce, preto sa za nich dotknutej učiteľke ospravedlňujem. O ospravedlnenie je žalobkyňa povinná zverejniť v lehote 100 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 10 000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.), v prevyšujúcom zamietajúcom výroku potvrdil rozsudok (výrok III.), žalovanej uložil povinnosť nahradiť trovy štátu a žalobkyňi trovy prvostupňového a odvolacieho konania v celom rozsahu (výrok IV.)

2.1. Odvolací súd bol v prejednávanej veci toho názoru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nemožno považovať za správne, ak súd pri rozhodovaní vychádzal z názoru o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej v konaní, a to vzhľadom na rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 19.8.2020 č. k. 4T/53/2017-787 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29.9.2021 č. k. 7To/29/2021-873, ktorým bola žalovaná uznaná vinnou z prečinu ohovárania. Je tomu tak preto, že súd pri rozhodovaní je viazaný odsudzujúcim rozsudkom v trestnom konaní. V prejednávanej veci bolo podľa odvolacieho súdu nesporné, že žalobkyňa sa v konaní domáha náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú jej mala spôsobiť žalovaná, a to poskytnutím nepravdivých údajov a vyjadrení pre médiá Televíziu Markízu a Denník Plus jeden deň ako aj svojím vyhlásením v periodiku X. občasník v dvojčísle X-

X/XXXX. Podľa neho bolo zrejmé, že zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu ohovárania sa zhodujú s okolnosťami relevantnými, resp. podstatnými pre rozhodnutie o žalobkyňou uplatnenom nároku.

2.2. V prejednávanej veci bol odvolací súd toho názoru, že sú splnené predpoklady zodpovednosti vzniku občianskoprávných sankcií za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti žalobkyne podľa § 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko právoplatným odsúdením žalovanej za prečin ohovárania bola splnená podmienka existencie zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu u žalobkyne, pričom tento zásah bol neoprávnený (protiprávny) a existovala príčinná súvislosť medzi zásahom a vzniknutou ujmou na chránených osobnostných právach žalobkyne.

2.3. Za nedôvodné považoval odvolací súd námietky žalovanej v odvolacom konaní, že žalovaná v konaní nie je pasívne vecne legitimovaná z dôvodu, že jednotlivé vyjadrenia médiám ako aj jej vyhlásenie v dvojčísle X. občasník uviedla ako riaditeľka školy. Odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Okresného súdu Spišská Nová Ves v trestnom konaní v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach, ktorým bola žalovaná uznaná vinnou z prečinu ohovárania, z ktorého jednoznačne možno vyvodit' protiprávny zásah objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu žalobkyne. Zverejnenie nepravdivých informácií o fyzickej osobe je potrebné v zásade vždy posudzovať ako neoprávnený zásah do jej osobnostných práv, a to aj v prípade, že príslušná informácia nebude mať výslovne dezinformačný charakter. Je preto nesporné, že žalovaná bola v konaní pasívne vecne legitimovaná.

2.4. Pri úvahe o primeranosti požadovanej satisfakcie odvolací súd vychádzal z celkovej povahy, tak i z jednotlivých okolností prípadu a prihliadal k intenzite, povahe a spôsobu neoprávneného zásahu, k charakteru a rozsahu zasiahnutej hodnoty osobnosti, k trvaniu i dĺžke vzniknutej nemajetkovej ujmy. Prihliadal najmä na skutočnosť, že žalovaná vedome poskytla nepravdivé vyjadrenia a informácie médiám, na základe ktorých bola žalobkyňa vykresľovaná ako osoba pedofilne orientovaná ubližujúca deťom, a preto bol jej pracovný pomer v Základnej škole X. ukončený. Následne spracovala písomne vyhlásenie, ktoré poskytla k zverejneniu v dvojčísle X-X/XXXX periodika X. občasník, v ktorom účelovo pokračovala v šírení nepravdivých informácií o žalobkyňi ako učiteľke pedofilke, ktorá kvôli nevhodnému správaniu už ani nepracuje na Základnej škole X. a konala tak napriek tomu, že už pri poskytovaní vyjadrení pre média ako aj pri poskytovaní písomného vyhlásenia uverejnenom v X. občasníku vedela a úmyselne zatajila, že žalobkyňa všetky tvrdenia týkajúce sa jej údajného nevhodného správania napadla ako nepravdivé v konaní na súde. V prospech žalobkyne už bol vynesený aj rozsudok o neplatnom skončení pracovného pomeru, s čím bola uzročená s tým, že ďalším šírením takýchto informácií a údajov môže spôsobiť rozšírenie nepravdivých údajov, ktoré sú spôsobilé v značnej miere ohroziť a poškodiť vážnosť žalobkyne u spoluobčanov ako aj ohroziť alebo úplne zmarit' možnosti jej ďalšieho uplatnenia v profesii učiteľa. Za závažnú okolnosť treba posúdiť to, že žalovaná tak konala aj preto, lebo žalobkyňa poukázala na viaceré pochybenia, ktorých sa dopúšťala pri výkone funkcie riaditeľky Základnej školy X., ako aj preto, že rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves bolo rozhodnuté o neplatnosti skončenia pracovného pomeru v prospech žalobkyne. Vzhľadom na to, že konaním žalovanej bola v značnej miere znížená dôstojnosť ako aj vážnosť žalobkyne v spoločnosti bol odvolací súd toho názoru, že sú splnené podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 10.000 eur ako aj na primerané zadostučinenie vo forme ospravedlnenia sa žalobkyňi v periodiku X. občasník a O. spravodajca. Podľa odvolacieho súdu zásah do osobnostných práv spôsobený prečinom ohovárania treba považovať za daných okolností za mimoriadne závažný. Vzhľadom na to, že žalovanej bola uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobkyňi v periodiku X. občasník a O. spravodajca súd zamietol jej návrh, ktorým žiadala, aby sa jej žalovaná písomne ospravedlnila aj listom.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzuje z § 420 písm. f) a z § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľka žiadala, aby najvyšší súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľka zároveň podala návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 1 CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľka namietala v súvislosti s nepreskúmateľnosťou a arbitrárnosťou rozhodnutia. Uviedla, že napadnuté rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené, odkazovalo len na jeho viazanosť trestným rozsudkom a nekriticky prebralo nepreukázané a nedostatočné tvrdenia žalobkyne. Na základe uvedeného žalovaná tento postup považovala aj za porušenie princípu rovnosti strán sporu. Mala za to, že žalobkyňa nepreukázala existenciu nemajetkovej

ujmy, ktorá sa spravidla prejaví najmä zníženou dôstojnosťou a vážnosťou fyzickej osoby v spoločnosti a tiež nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi vyššie uvedenými následkami a konaním žalovanej. Poukázala na to, že nikto z predvolaných svedkov nevypovedal, žeby bola žalobkyňa v obci vystavená značnému pohrdaniu, útokom na jej osobu, posmechu či podobným negatívnym prejavom, bola potvrdená len skutočnosť, že žalobkyňa nebola v roku 2014 opätovne zvolená za poslankyňu obecného zastupiteľstva. Uviedla, že súd prvej inštancie sa sústredil len na vyriešenie otázky pasívnej vecnej legitímácie a z dôvodu jej nedostatku žalobu bez ďalšieho zamietol, pričom odvolací súd vo svojom napadnutom zmeňujúcom rozsudku doplnenie dokazovania v tomto smere nijako nedoplnil (ani to nebolo navrhované) a rozhodol o danosti vzniku závažnej ujmy len na základe nepreukázaných a nedostatočných tvrdení žalobkyne. Podľa žalovanej bolo potrebné dokazovaním zisťovať mieru zníženia dôstojnosti alebo vážnosti osoby v spoločnosti. Naproti tomu sa odvolací súd v napadnutom rozsudku obmedzil len na strohé konštatovanie v bode 38 napadnutého rozhodnutia, pričom tieto výroky nie sú doplnené odkazom na vykonané dokazovanie a nie sú bližšie vysvetlené úvahy súdu, ktorým sa pri prijatí týchto tvrdení riadil.

3.2. Žalobkyňa za nesprávny procesný postup považovala aj priznanie neprimeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú odvolací súd nijako nezdôvodnil, len nekriticky prevzal od žalobkyne. Podľa nej výška nemajetkovej ujmy nebola preskúmateľná. Pri rozhodovaní o jej výške pritom odvolací súd nevychádzal z kritérií dovodených judikatúrou ani neurčil mieru zásahu do osobnostných práv ich vyvažovaním voči právu na slobodu prejavu a šírenie informácií, v medziach ktorých žalovaná konala. Žalovaná poukázala na to, že osoba, ktorá sa ako relatívne verejne činná osoba v súvislosti so svojím konaním dostane do oblasti krátkodobého verejného záujmu, je povinná strpieť istý zásah do svojich osobnostných práv, v záujme naplnenia ústavného práva na informácie verejnosti o veciach verejného záujmu. Pri strete práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu je nutné pomocou testu proporcionality určiť, ktorá sloboda má byť uprednostnená. Žalovaná bola toho názoru, že tak citlivá téma vyvolala nepochybne verejný záujem v obci a vyžadovala si aj adekvátne informácie verejnosti. Ani skutočnosť, že údajne konanie žalobkyne nebolo vyhodnotené ako trestný čin, neznamenal, že sa takéto konanie nedialo ani v miere menšej intenzity. Žalovaná poukázala aj na výpovede svedkov pred súdom prvej inštancie, pričom aj na základe týchto výpovedí nebolo namieste tvrdiť, že žalovaná oznámila o žalobkyňi vedome nepravdivé informácie. Dovolateľka bola toho názoru, že pokiaľ by súd jej konanie vyhodnotil ako zásah do osobnostných práv, mal vychádzať z toho, že výška náhrady nemajetkovej ujmy nesmie byť bezdôvodným obohatením pre poškodeného a zároveň by nemala byť pre pôvodcu protiprávneho zásahu likvidačná, o čo v danom prípade jednoznačne išlo. Nakoľko žalobkyňa sama odstránila spornosť vo vzťahu k výrokom učeným do televíznych a novinových reportáží, v tomto smere malo ísť len o uverejnenie jediného článku a to v X. občasníku a mala za to, že intenzita zásahu nebola taká vážna ako pri celoslovenskom denníku. Závažnosť zásahu nedosahuje takú intenzitu, vo vzťahu ku ktorej by náhrada vo výške 10 000 eur bola primeraná. Odvolací súd nevykonal v tomto smere žiadne dokazovanie a sám si dotvoril skutkový stav (bod 37 napadnutého rozhodnutia), pričom neuviedol z akých vykonaných dôkazov tento úmysel žalovanej dôvodil, alebo čím mal byť preukázaný (mimo nepodloženého tvrdenia žalobkyne).

3.3. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná videla pri riešení otázky „pasívnej vecnej legitímácie“, keďže mala za to, že právny názor odvolacieho súdu, že odsúdenie fyzickej osoby za trestný čin znemožňuje to, aby za týmto trestným činom spôsobenú škodu zodpovedal zamestnávateľ fyzickej osoby, je neakceptovateľný s poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax (sp. zn. 4Tz 5/2000, 2Tz 13/002, R 29/1969, R 14/1962). Podľa nej bolo nesprávne tvrdenie, že tým, že osoba svojím konaním spáchala trestný čin, hoci v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh, jedná sa o exces, za ktorý jej zamestnávateľ nezodpovedá, čo dokazujú aj vyššie uvedené judikáty. Žalovaná uviedla, že za trestný čin ohovárania mohla byť odsúdená iba žalovaná, nakoľko zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov ani neumožňuje, aby trestný čin ohovárania spáchala právnická osoba, to však nevylučuje jej občianskoprávnu zodpovednosť za následky. Napadnutý rozsudok teda zmätočne na jednom mieste konštatuje, že je viazaný trestným rozsudkom, z ktorého vyplýva, že „žalovaná v priestoroch Základnej školy X. a inde vystupujúc ako O. X., riaditeľka základnej školy“ poskytla údaje o žalobkyňi, ale na druhej strane zdôvodňujúc práve touto viazanosťou vylučuje zodpovednosť predmetnej základnej školy a to aj s odôvodnením, že oprávnenia riaditeľa školy smerujú len dovnútra školy. Takéto

odôvodnenie žalovaná považuje za rovnako nezmyselné, pretože riaditeľ bez ohľadu na jeho oprávnenia vymedzené v školskom zákone je štatútom právnickej osoby podľa § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa žalovanej bolo preukázané, že predmetné média oslovili žalovanú práve ako štatutárny orgán základnej školy, a táto bola oprávnená v jej mene vystupovať navonok. Dovolateľka bola toho názoru, že odvolací súd mal vychádzať pri ustálení pasívnej vecnej legitímácie aj z toho, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno, keďže nepreukázala, že žalovaná predmetné výroky učinila ako fyzická osoba bez priamej súvislosti s plnením pracovných úloh. Žalobkyňa pritom podľa žalovanej nijako nepreukázala, že žalovaná svoj článok v periodiku uverejnila ako súkromná osoba, pričom čo sa týkalo výrokov učinенých v televíznych a novinových reportážach, sama žalobkyňa návrhom na zmenu žaloby pripustila, že za tieto výroky zodpovedá Základná škola X., a teda sa pasívna vecná legitímácia ohľadom týchto vyjadrení stala nespornou, z čoho mal súd vychádzať, ale napriek tomu to napadnutý rozsudok nezohľadňuje.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu vyjadrila a žiadala, aby najvyšší súd dovolanie žalovanej zamietol ako nedôvodné a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

11. V danom prípade žalovaná vyvodila prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovanej, že v konaní došlo k ňou tvrdným vadám zmätočnosti (bod 3.1 - 3.2).

15. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP de facto tým, že napadnuté rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené, odkazovalo len na jeho viazanosť trestným rozsudkom a nekriticky prebralo nepreukázané a nedostatočné tvrdenia žalobkyne. V súvislosti s tým namietala nepreskúmateľnosť, arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia a porušenie princípu rovnosti strán sporu. Mala za to, že odvolací súd vo svojom napadnutom zmeňujúcom rozsudku dokazovanie nijako nedoplnil (ani to nebolo navrhované) a rozhodol o danosti vzniku závažnej ujmy len na základe nepreukázaných a nedostatočných tvrdení žalobkyne. Žalovaná zároveň za porušenie práva na spravodlivý proces považovala aj neprímerané priznanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú odvolací súd nijako nezdôvodnil, len nekriticky prevzal od žalobkyne.

16. Jedným z princíпов predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo

vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak ale ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

17. Podstatou odôvodnenia súdneho rozhodnutia je vysvetlenie, objasnenie a „obhájenie“ toho, ako súd procesne postupoval (vrátane toho, ako rozhodol), a ako také nemôže byť od doterajšieho procesného postupu oddelené. Rozhodnutie je vyvrcholením procesného postupu súdu a samotné súdne rozhodnutie je najdôležitejším procesným úkonom súdu. Rozhodnutie odvolacieho súdu a jeho odôvodnenie je spôsobilým predmetom dovolacieho prieskumu pri tvrdenom porušení práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (II. ÚS 120/2020).

18. Dovolací súd pritom dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 a § 393 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie napadnutého rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe odvolací súd dospel, je prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

19. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov vychádzal, akými úvahami sa riadil a ako ich právne posudzoval. Z rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, na základe akých skutočností dospel k záveru, že zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobkyňa čiastočne vyhovel v jej uplatnenom nároku na ochranu osobnosti. Odvolací súd správne poukázal na skutočnosť, že trestným rozsudkom bola žalovaná uznaná vinnou z prečinu ohovárania, za čo jej bol uložený trest odňatia slobody v trvaní jedného roka s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 14 mesiacov a žalobkyňa s nárokom na náhradu škody bola odkázaná na civilný proces. Odvolací súd uviedol, že rozsah viazanosti súdu rozsudkom vydaným v trestnom konaní pri rozhodovaní v občiansko súdnom konaní v prípadoch v ktorých sa zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu zhodujú s okolnosťami relevantnými pre rozhodnutie v občianskoprávnom konaní, nemožno obmedziť len na závery o protiprávnom konaní, t. j. o spáchaní trestného činu a kto ho spáchal. Bolo zrejmé, že zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu ohovárania sa zhodovali s okolnosťami relevantnými pre rozhodnutie o žalobkyňou uplatnenom nároku. Žalovaná v rámci dovolania namietala, že žalobkyňa v konaní nepreukázala existenciu nemajetkovej ujmy, ktorá sa spravidla prejaví najmä zníženou dôstojnosťou a vážnosťou fyzickej osoby v spoločnosti a tiež nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi vyššie uvedenými následkami a konaním žalovanej. K uvedenému dovolací súd poukazuje na bod 34 odôvodnenia napadnutého rozsudku, kde odvolací súd uviedol, že boli splnené predpoklady zodpovednosti vzniku občianskoprávnych sankcií za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti žalobkyne podľa § 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko právoplatným odsúdením žalovanej za prečin ohovárania bola splnená podmienka existencie zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu u žalobkyne, pričom tento zásah bol neoprávnený a existovala príčinná súvislosť medzi zásahom a vzniknutou ujmovou na chránených osobnostných právach žalobkyne.

20. Dovolací súd sa nestotožnil ani s námietkou žalovanej, ktorá sa týkala toho, že odvolací súd vo

svojom napadnutom zmeňujúcim rozsudku dokazovanie nijako nedoplnil (ani to nebolo navrhované) a rozhodol o danosti vzniku závažnej ujmy len na základe nepreukázaných aj nedostatočných tvrdení žalobkyne. Najvyšší súd poukazuje na znenie § 185 ods. 1 CSP, v ktorom je uvedené, že súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Z tohto ustanovenia vyplýva, že súd nemusí vykonať všetky stranami sporu navrhnuté dôkazy a výber dôkazov, ktoré sa budú v rámci dokazovania vykonávať je výlučne na súde, ktorý musí dbať na to, aby nevyklúčil taký dôkaz, ktorý má potenciál preukázať relevantný skutkový poznatok. Táto, súdu respektíve sudcovi zákonom daná možnosť výberu dôkazov, ktoré sa budú v rámci dokazovania vykonávať je súčasťou princípu voľného hodnotenia dôkazov (viď napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 64/1997, resp. najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/13/2012). O tom, či súd vykoná alebo nevykoná navrhovaný dôkaz nevydáva žiadne rozhodnutie, má iba povinnosť v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej uviesť, z akého dôvodu navrhovaný dôkaz nevykonal (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/ 242/2013). Nedoplnenie dokazovania, ktoré zo strany dovolateľky nebolo ani len navrhnuté resp. všeobecnú kritiku napadnutého rozhodnutia bez odkazu na konkrétne nevykonané dôkazy preto nemožno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (pozri 4Cdo/100/2018). Keďže uvedené dovolacie námietky sa týkali v podstate i hodnotenia dôkazov, z hľadiska prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) je neakceptovateľná, teda neprípustná.

21. V reakcii na dovolacie argumenty žalovanej najvyšší súd upriamuje pozornosť tiež na to, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade znátočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak ako už dovolací súd vyššie uviedol, tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

22. V danom prípade obsah spisu nedáva ani podklad pre záver, že odvolací súd porušil zásadu rovnosti procesných strán. Odvolací súd vytvoril obom procesným stranám rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany, ako aj rovnakú možnosť navrhovať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

23. Samotná skutočnosť, že dovolateľka bola v spore neúspešná, nemôže sama osebe viesť k presvedčeniu, že v konaní bola znevýhodnená na úkor strany žalobkyne, a tým došlo k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Predovšetkým je potrebné si uvedomiť, že výsledkom súdneho konania je autoritatívne rozhodnutie, podľa ktorého je v sporovom konaní vždy jedna strana sporu úspešná a druhá strana neúspešná. Súčasťou práva na spravodlivý proces tak nemôže byť právo na to, aby bola procesná strana (žalobca, i žalovaný) pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa všeobecný súd stotožnil práve s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom,

prípadne dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok (porov. sp. zn. II. ÚS 4/94, sp. zn. II. ÚS 3/97, sp. zn. I. ÚS 204/2010).

24. Žalovaná zároveň za porušenie práva na spravodlivý proces považovala aj neprímerané priznanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú odvolací súd nijako nezodôvodnil, len nekriticky prevzal od žalobkyne. Dovolací súd sa nestotožnil s predmetnou argumentáciou žalovanej, keďže mal za to, že súd pri úvahe o primeranosti považovanej satisfakcie a pri posudzovaní miery zníženej dôstojnosti a vážnosti žalobkyne vychádzal z celkovej povahy, tak i z jednotlivých okolností prípadu a prihliadol k intenzite, povahe a spôsobu neoprávneného zásahu, k charakteru a rozsahu hodnoty osobnosti, k trvaní a dĺžke vzniknutej nemajetkovej ujmy (bod 36, 37 napadnutého rozhodnutia). Z uvedeného bolo zrejmé, že odvolací súd vychádzal z konkrétnych skutkových okolností ustáleného skutkového stavu, ktoré boli pre posúdenie výšky nemajetkovej ujmy relevantné, pričom svoje závery zodpovedajúcim spôsobom na podklade daných zistení tiež náležite odôvodnil. Dovolací súd má za to, že odvolací súd zohľadnil kritéria pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy s poukazom na osobu poškodeného (žalobkyne) a jej doterajší život, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli žalobkyni.

25. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP, dovolací súd pristúpil k posúdeniu jej dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

26. Podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a)), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b)) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c)).

27. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

28. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

29. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

30. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 písm. a) CSP) alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. b) až c) § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

31. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

32. V posudzovanom prípade dovolateľka (kvalifikovane zastúpená advokátom) ňou tvrdený odklon pri riešení otázky pasívnej vecnej legitímácie, vyvodzovala z právnych záverov vyjadrených v rozhodnutiach sp. zn. 4Tz/5/2000, 2Tz/13/002, R 29/1969-II, R 14/1962.

33. Podľa odvolacieho súdu sa nemožno stotožniť s názorom dovolateľky, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe reprezentovanej vyššie uvedenými rozhodnutiami. Z rozhodnutí prezentovaných žalovanou vyplýva, že išlo o odlišného skutkové prípady, ktoré nie sú aplikovateľné na prejednávajúcu vec. V daných rozhodnutiach išlo o prípady autonehód, kedy zodpovední vodiči vykonávali svoju pracovnú funkciu počas toho ako došlo k spôsobeniu dopravnej nehody. V uvádzaných prípadoch nedošlo k žiadnemu prekročeniu právomoci, ani k odchyleniu sa od výkonu funkcie. V dovolateľkou uvádzaných prípadoch vodiči z dôvodu nedbanlivosti spôsobili dopravnú nehodu, pričom nakoľko k tejto nehode došlo počas toho ako vykonávali svoje pracovné povinnosti, tak voči poškodeným osobám zodpovedali zamestnávateľia daných vodičov.

34. K nastolenej otázke posúdenia pasívnej vecnej legitímácie žalovanej v spore dovolací súd uvádza, že odvolací súd postupoval správne, keď poukázal na to, že žalovaná bola právoplatne odsúdená za trestný čin ohovárania, z ktorého bolo možné jednoznačne vyvodiť protiprávny zásah objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu žalobkyne. Nebolo možné stotožniť sa s argumentáciou žalovanej, že konala ako riaditeľka Základnej školy X. v priamej súvislosti s výkonom pracovných povinností. Žalovaná bola za sporné difamačné výroky právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin ohovárania ako fyzická osoba v trestnom konaní. Dovolací súd poukazuje na to, že aby sa občianskoprávne sankcie uplatnili voči právnickej osobe, je nutné, aby konajúca osoba bola použitá právnickou osobou v rámci poverenia vymedzenej činnosti. Ak je na základe zhodnotenia všetkých okolností konkrétneho prípadu predovšetkým z hľadiska miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu činnosti na mieste záver, že sa činnosť použitej osoby už nerobila v rámci poverením vymedzenej činnosti, ale išlo o vybočenie (exces) z tohto rámca, teda o konanie za iného z vlastnej iniciatívy a vo vlastnom záujme, postihujú občianskoprávne sankcie podľa ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka priamo túto použitú osobu. Priama zodpovednosť použitej osoby nastupuje v prípade, keď spôsobila inej osobe ujmu síce v rámci dohodnutej či stanovenej činnosti, ale svojím konaním (ktorým ujmu spôsobila) výlučne sledovala záujmy či potreby vlastné, resp. záujmy alebo potreby tretích osôb, prípadne ak svojím konaním z medzi dohodnutej či určenej pracovnej činnosti excesívne vybočila. Pri posudzovaní vecnej pasívnej legitímácie pri zásahu do osobnosti človeka a zvažovaní prípadného excesívneho správania sa zdôrazňuje predovšetkým miestny, časový a vecný vzťah k plneniu činnosti. Avšak zoznam týchto hľadísk je iba demonštratívny a je potrebné zhodnotiť všetky okolnosti konkrétneho prípadu, t. j. v tomto prípade aj úsudky a subjektívne názory žalovanej. V prejednávanej spore mal zásah do práva na ochranu osobnosti žalobkyne spočívať v tom, že žalovaná poskytla nepravdivé údaje a vyjadrenia pre média

Televíziu Markíza a Denník Plus jeden deň ako svojim vyhlásením v periodiku X. občasník v dvojčísle X-X/XXXX. Nebolo možné stotožniť sa s argumentáciou žalovanej, že konala ako riaditeľka Základnej školy X. v priamej súvislosti s výkonom pracovných povinností. Žalovaná bola za sporné difamačné výroky právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin ohovárania ako fyzická osoba v trestnom konaní, pričom zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu sa zhodovali s okolnosťami relevantnými pre rozhodnutie o žalobkyňou uplatnenom nároku. Zo strany Základnej školy X. nebola žiadna iniciatíva, podnet na to, aby žalovaná publikovala v X. občasníku svoje difamačné výroky proti žalobkyni. Možno uzavrieť, že hoci dovolateľka konala a vyjadrovala sa ako riaditeľka Základnej školy X. (uviedla svoju pozíciu), je nutné považovať jej konanie za vybočenie (exces) v správaní Základnej školy X. (právnickej osoby), za ktoré nesie zodpovednosť práve sama žalovaná, pretože subjektívne a hodnotiace úsudky žalovanej nemôžu byť pripísateľné Základnej škole X. (právnickej osobe), za ktorú žalovaná konala. Okolnosť, že by žalovaná sledovala výlučne osobný prospech, a že by takýto procesný úkon nemal vecný vzťah k činnosti Základnej školy X. vyplýval zo zisteného skutkového stavu súdmi nižšej inštancie (žalovaná tak konala aj preto, lebo žalobkyňa poukázala na viaceré pochybenia, ktorých sa dopúšťala pri výkone funkcie riaditeľky Základnej školy X., ako aj preto, že rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves bolo rozhodnuté o neplatnosti skončenia pracovného pomeru v prospech žalobkyne).

35. Najvyšší súd uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP nepovažoval za dôvodný, keďže napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke riešenia pasívnej vecnej legitímácie v spore o ochranu osobnosti.

36. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP.

37. Podľa § 444 ods. 1 CSP, dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

38. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020).

39. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

40. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.